

Л.Я. Бучинський¹, В.Г. Слабкий²

ДЕЯКІ ПОКАЗНИКИ СТАНУ В УКРАЇНІ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ НА ЗАСАДАХ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ

¹Бучанська міська поліклініка, м. Буча, Київська область, Україна

²ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ, Україна

Мета – вивчити та проаналізувати стан розвитку в Україні первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини.

Матеріали та методи. Використано дані центру медичної статистики МОЗ України за 2014 р. Основним методом дослідження був статистичний.

Результати та висновки. Встановлено, що за показниками охоплення населення первинною медико-санітарною допомогою на засадах сімейної медицини, кадрового забезпечення первинного рівня надання медичної допомоги та середнього навантаження на одного сімейного лікаря, а також оснащеності сімейних амбулаторій відповідно до галузевих нормативів у розрізі регіонів є значні відмінності.

Ключові слова: первинна медико-санітарна допомога, стан, показники.

Вступ

У ході реформування системи охорони здоров'я України [8] та відпрацювання нової моделі в пілотних регіонах [7] є пріоритетним розвиток первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах загальної практики / сімейної медицини (ЗП/СМ).

При цьому на галузевому рівні визначено основні вимоги до діяльності ПМСД, обсяги, порядок її надання, а також критерії оцінки [1, 2, 3, 4, 5, 6].

Мета роботи – вивчити та проаналізувати стан розвитку в Україні ПМСД на засадах ЗП/СМ.

Матеріали та методи

Основним методом дослідження був статистичний. Для аналізу використовувалися дані центру медичної статистики МОЗ України за 2014 р. Аналіз стану розвитку ПМСД на засадах ЗП/СМ проводився в розрізі регіонів України. При проведенні аналізу не враховувалися анексована АР Крим і частково – тимчасово окуповані території (Донецька та Луганська області), на яких проводиться антитерористична операція.

У ході дослідження вивчалися та аналізувалися такі питання: охоплення населення ПМСД на засадах ЗП/СМ; кадрове забезпечення первинного рівня надання медичної допомоги та середнє навантаження на одного лікаря в містах і

сільській місцевості; частка лікарів загальної практики – сімейних лікарів (ЛЗП-СЛ), які обслуговують населення від народження протягом усього життя; рівень оснащеності сімейних амбулаторій відповідно до галузевих нормативів (табелів оснащення).

Отримані результати опрацьовувалися з використанням пакету статистичного аналізу Microsoft Excel за допомогою програми Statistika 6.0.

Результати дослідження та їх обговорення

На початку дослідження вивчено рівень охоплення населення ПМСД на засадах ЗП/СМ. Встановлено, що в цілому по Україні ПМСД на засадах ЗП/СМ отримують 76,9% населення з достовірними відмінностями в розрізі регіонів: від 47,8% у Львівській області до 100% у м. Києві, Херсонській та Черкаській областях.

У сільській місцевості найменший рівень охоплення населення ПМСД на засадах ЗП/СМ спостерігається у Львівській області (72,5%), а все сільське населення отримує ПМСД через ЛЗП-СЛ в 14 областях (Вінницькій, Волинській, Житомирській, Закарпатській, Київській, Полтавській, Миколаївській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській).

У містах по регіонах існують достовірні відмінності за часткою населення, яке отримує ПМСД через ЛЗП-СЛ. Так, найменша частка такого населення відмічається у Львівській (31,9%),

Чернівецькій (43,3%), Івано-Франківській (70,9%), Київській (72,0%) областях, а найбільша – у м. Києві (100%), Черкаській (99,4%), Херсонській (99,8%), Житомирській (98,9%) і Закарпатській (98,8%) областях.

Забезпечення населення ПМСД залежить від кадрового забезпечення первинного рівня надання медичної допомоги. Вивчення забезпечення первинного рівня лікарськими кадрами стало наступним кроком нашого дослідження.

Встановлено, що на кінець 2014 р. в системі охорони здоров'я України в закладах первинного рівня було введено 130 680,25 штатної посади лікарів, у тому числі лікарів-спеціалістів для надання консультативної допомоги ЛЗП-СЛ, з них 22 390,25 посади адміністративно-господарського персоналу.

Доведено, що в цілому кількість введених штатних посад лікарів корелює з кількістю населення в регіонах, а кількість посад адміністративного персоналу – з кількістю закладів

охорони здоров'я на первинному рівні надання медичної допомоги. При цьому показник забезпеченості амбулаторіями ЗПСМ на 10 тис. населення в середньому по Україні становить 0,98 у містах (від 0,56 у Закарпатській до 1,73 у Чернігівській області) та 3,06 у сільській (від 1,59 у Львівській до 4,66 у Харківській областях).

Відповідно до нормативів навантаження на одного ЛЗП-СЛ, кількість прикріпленого населення має становити 1200 осіб у сільській місцевості та 1500 осіб у містах і міських поселеннях.

Виявлено, що середнє навантаження на ЛЗП-СЛ у сільській місцевості складає 1539,76 особи на штатну посаду лікаря та 2539,04 – на фізичну особу, що перевищує норматив навантаження на лікаря.

Середньоукраїнський показник навантаження на штатну посаду лікарів ПМСД, введену для обслуговування в сільській місцевості, коливається від 2100,00 у Кіровоградській до 1073,45 особи в Черкаській областях (рис. 1).

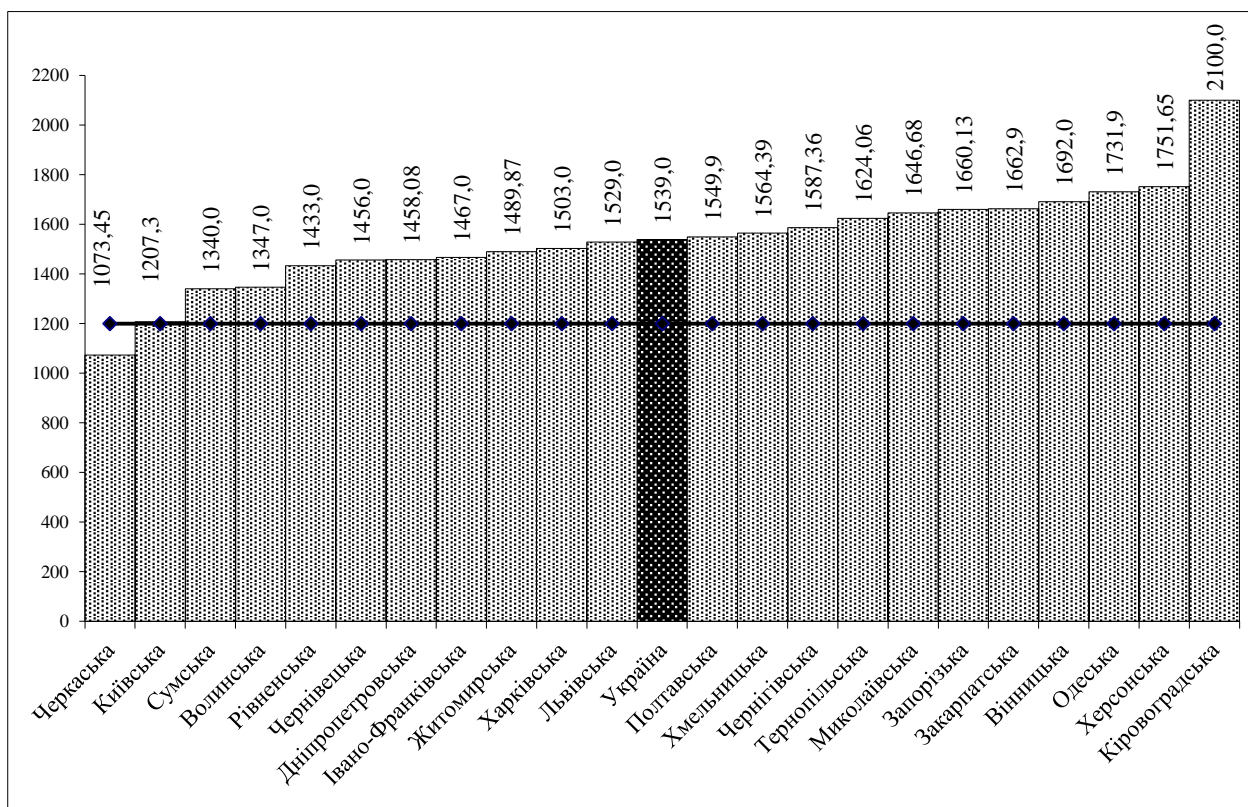

Рис. 1. Навантаження на штатну посаду лікарів загальної практики – сімейних лікарів у сільській місцевості, кількість населення (2014 р.)

Показник навантаження на штатну посаду лікарів ПМСД, введену для обслуговування у містах та поселеннях міського типу, дорівнює 1417,49

особи; у розрізі адміністративних територій – від 920,00 у Львівській до 1929,00 особи у Волинській областях (рис. 2).

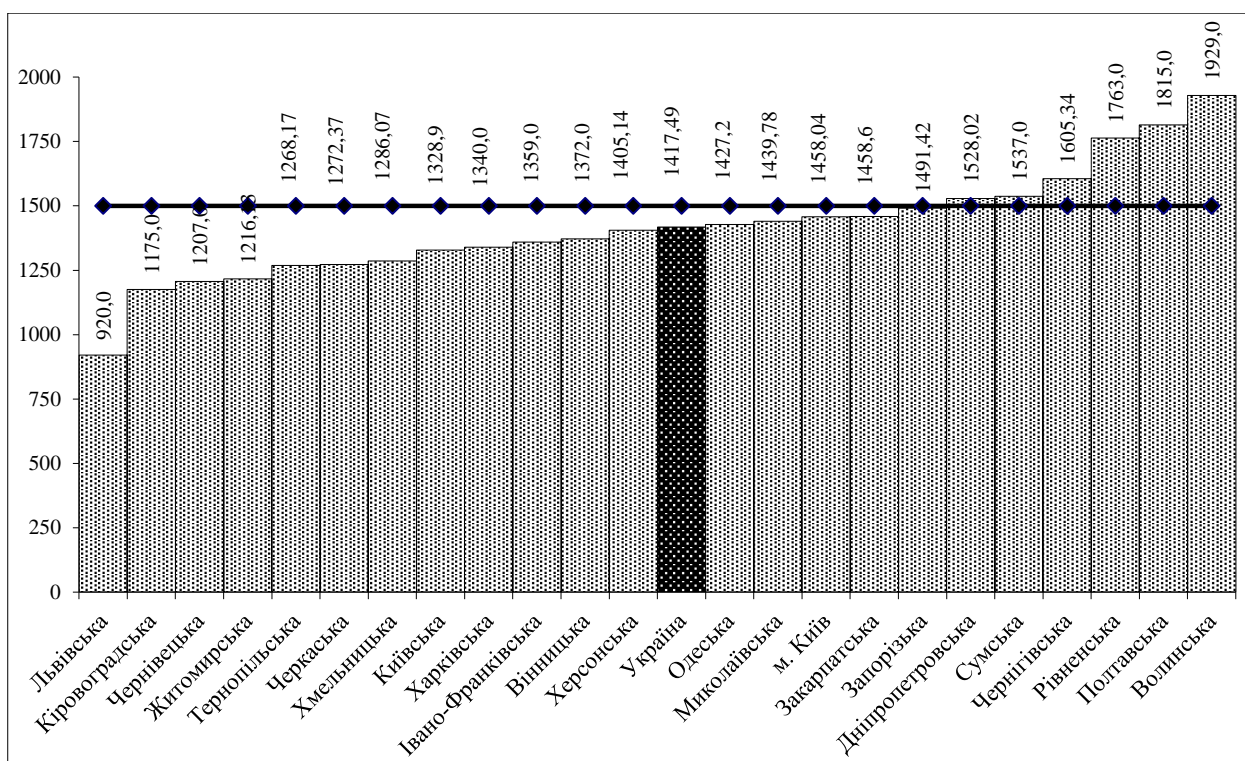

Рис. 2. Навантаження на штатну посаду лікарів загальної практики – сімейних лікарів у містах та поселеннях міського типу, кількість населення (2014 р.)

Питома вага ЛЗП-СЛ, які надають ПМСД пацієнтам від народження і протягом усього життя, в Україні становить 69,14%, а питома вага населення, яке отримує ПМСД від народження і протягом усього життя, у сільській місцевості складає 76,48%, у міській – 45,9%. Слід зазначити, що цей показник є стовідсотковим лише в Кіровоградській, Миколаївській, Херсонській та Чернівецькій областях. У м. Києві частка ЛЗП-СЛ, які надають ПМСД пацієнтам від народження і протягом усього життя, дорівнює 6,68%, а питома вага населення, яке отримує ПМСД від народження і протягом усього життя, складає 3,15%.

Забезпечення населення якісною медичною допомогою визначається рівнем матеріально-технічного забезпечення закладів ПМСД. Питома вага амбулаторій, оснащених медичним обладнанням, інструментами та інвентарем відповідно до табеля оснащення, становить (2014 р.)

14,8%, автоматизованими робочими місцями – 11,5%, санітарним автотранспортом – 43,9%.

Встановлено, що в Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Херсонській та Вінницькій областях всі амбулаторії ЗП/СМ не оснащені відповідно до табеля оснащення.

Висновки

Встановлено, що, за показниками охоплення населення ПМСД на засадах ЗП/СМ, кадрового забезпечення первинного рівня надання медичної допомоги та середнього навантаження на одного лікаря в містах та сільській місцевості, частка ЛЗП-СЛ, які обслуговують населення від народження протягом усього життя, і рівень оснащення сімейних амбулаторій відповідно до галузевих нормативів у розрізі регіонів мають значні відмінності.

Література

1. Науково-обґрунтовані підходи до кваліфікаційної характеристики лікаря загальної практики – сімейного лікаря з позиції компетентнісного підходу : метод. рекомендації / НМАПО ім. П. Л. Шупика, ДУ «Укр. ін-т стратегічних досліджень МОЗ України» ; уклад. : Л. Ф. Матюха, Н. Г. Гойда, В. Г. Слабкий, М. В. Олійник. – Київ, 2010. – 27 с.
2. Оцінка ефективності організації та надання первинної медико-санітарної допомоги / Л. Ф. Матюха, Н. Г. Гойда, Г. О. Слабкий [та ін.]. – Київ : МОЗ, ДУ «УІСД МОЗ України», НМАПО ім. П.Л. Шупика, Міжнар. наук.-навч. центр інформтехнології та систем НАН України і МОН України, Укр. мед. стомат. академія, 2011. – 47 с.

3. *Порядок організації надання медичної допомоги та забезпечення маршрутів пацієнта лікарем загальної практики-сімейним лікарем при різних клінічних станах та захворюваннях : метод. рекомендації / Л. Ф. Матюха, В. М. Лехан, Н. Г. Гойда [та ін.]. – Київ : МОЗ, УІСД, 2011. – 43 с.*
4. *Про затвердження нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо реалізації Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві (Порядок планування та прогнозування розвитку мережі комунальних закладів охорони здоров'я у пілотних регіонах; Порядок медичного обслуговування громадян центрами первинної медичної (медико-санітарної) допомоги; Порядок організації медичного обслуговування та направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я, що надають вторинну (спеціалізовану) та третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу : наказ МОЗ України від 05.10.2011 р. № 646 [Електронний документ]. – Режим доступу : [http : www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua). – Назва з екрана.*
5. *Про затвердження Примірною положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги : наказ МОЗ України від 01.09.2011 р. № 557 [Електронний документ]. – Режим доступу : [http : www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua). – Назва з екрана.*
6. *Про Порядок вибору лікаря, що надає первинну медичну допомогу : наказ МОЗ України від 28.07.2011 р. № 443 [Електронний документ]. – Режим доступу : [http : www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua). – Назва з екрана.*
7. *Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві : Закон України від 07.07.2011 р. № 3612-VI [Електронний документ]. – Режим доступу : [http : //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). – Назва з екрана.*
8. *Реформування галузі охорони здоров'я: Вінницька, Донецька, Дніпропетровська, Одеська, Полтавська області, м. Київ. Результати, проблеми, шляхи вирішення / В. В. Лазоришинець, Р. В. Салютін, Г. О. Слабкий [та ін.]. – Київ, 2014. – 207 с.*

Дата надходження рукопису до редакції: 17.03.2015 р.

Некоторые показатели состояния в Украине первичной медико-санитарной помощи на принципах семейной медицины

Some indices of the state of primary medical-and-sanitary aid on the principles of family medicine in Ukraine

L.Ya. Butchynsky^{1,2}, V.G. Slabky²

¹ Buchan city polyclinic, Bucha; Kyiv region, Ukraine

²SI «Ukrainian Institute of Strategic Researches
Ministry of Health of Ukraine», Kyiv, Ukraine

Л.Я. Бучинский^{1,2}, В.Г. Слабкий²

¹Бучанская городская поликлиника,
г. Буча, Киевская область, Украина

²ГУ «Украинский институт стратегических исследований
МЗ Украины», г. Киев, Украина

Цель – изучить и проанализировать состояние в Украине первичной медико-санитарной помощи на принципах семейной медицины.

Материалы и методы. Использованы данные официальной статистики за 2014 год. Основным методом исследования был статистический.

Результаты и выводы. Установлено, что по показателям охвата населения первичной медико-санитарной помощью на принципах семейной медицины, кадрового обеспечения первичного уровня медицинской помощи, средней нагрузки на одного семейного врача, а также оснащенности семенных амбулаторий в разрезе регионов имеются значительные отличия.

Ключевые слова: первичная медико-санитарная помощь, состояние, показатели.

Purpose – to study and analyze the state of primary medical-and-sanitary aid on the principles of family medicine in Ukraine.

Material and methods. Statistic method was chosen as principal method of study. Official statistic data in 2014 were used for analysis.

Results and conclusions. It was established in the course of a study that there exist significant differences as for indices of the scope of population by primary medical-and-sanitary aid on the principles of family medicine, staff provision of primary level of medical aid, medium load on one family doctor, the equipment of family dispensaries in different regions.

Key words: primary medical-and-sanitary aid, state, indices.

Відомості про авторів

Бучинський Любомир Ярославович – головний лікар Бучанської міської поліклініки, пошукувач ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; вул. Польова 21/10, м. Буча; Київська область, 08292, Україна.

Слабкий Василь Геннадійович – молодший науковий співробітник ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна.